

Обґрунтування
до питання про схвалення проєкту постанови НКРЕКП «Про затвердження
Змін до деяких постанов НКРЕКП щодо сприяння розвитку виробництва
біометану»

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва біометану» були внесені зміни до частини першої статті 19 Закону України «Про ринок природного газу», відповідно до яких біогаз та інший вид газу з альтернативних джерел вважається прирівняним до природного газу, при умові що такий газ відповідає вимогам (фізико-хімічним показникам) для доступу до газотранспортних і газорозподільних систем.

Відповідні положення щодо умов доступу та приєднання виробників біогазу, фізико-хімічні показники якого відповідають нормативно-правовим актам на природний газ, до газотранспортних і газорозподільних систем, передбачені положеннями Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493, та Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494.

Разом з тим, актуальним питанням сьогодні залишається підвищення енергетичної незалежності, зокрема, шляхом використання відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива. Важливу роль у досягненні зазначеної мети відіграють відновлювані гази, такі як біометан.

Крім цього біометан вважається економічно ефективним способом декарбонізації енергетики і економіки України, розвиток виробництва якого сприятиме досягненню кліматичної нейтральності, що є стратегічним напрямком реформування енергетичного сектору в країнах-членах ЄС та України.

Слід також зазначити, що у лютому 2023 року між Прем'єр-міністром України Д. Шмигалем та Головою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн підписано Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом щодо стратегічного партнерства у сфері біометану, водню та інших синтетичних газів, в рамках якого сторони домовились зосередити співпрацю, зокрема на виявленні та усуненні технічних та регуляторних бар'єрів для виробництва, транспортування та зберігання біометану.

У зв'язку із зазначеним, керуючись положеннями статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», з метою розвитку виробництва біометану в Україні та вдосконалення умов доступу виробників біометану до об'єктів газової інфраструктури, Департаментом із регулювання відносин у нафтогазовій сфері було розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП щодо сприяння розвитку виробництва біометану» (далі – Проєкт постанови), положеннями якого передбачається внесення змін нормативно-правових актів НКРЕКП, направлених на врегулювання питання фізичного доступу виробників біометану до газотранспортної та газорозподільних систем.

Так, Проектом постанови визначені особливості приєднання реверсної компресорної станції, як об'єкта газотранспортної системи, через яку виробники біометану матимуть можливість фізично передавати надлишки газу, який не може бути відібраним у певний період року споживачами, приєднаними до мереж відповідного оператора газорозподільних систем (далі – ГРМ), в мережі оператора газотранспортної системи (далі – ГТС). Зазначені зміни сприяють нівелюванню технічних обмежень передачі біометану до газорозподільної системи, що в свою чергу має стимулювати виробників біометану збільшувати обсяги виробництва газу.

Слід також зазначити, що з метою ефективності та прозорості обліку виробленого/поданого до ГРМ/ГТС біометану, Проектом постанови пропонується виділення у газотранспортній системі фізичної та віртуальної точок входу з газорозподільних систем (через мережі яких передається біометан за наявності реверсної компресорної станції).

Крім того Проектом постанови пропонується внести зміни до Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, затвердженої постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2517, з метою врегулювання питання встановлення тарифів на послуги транспортування природного газу для нових точок входу та/або виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) протягом регуляторного періоду.

Цей Проект постанови має ознаки регуляторного акта.

Враховуючи вищевикладене, Департамент із регулювання відносин у нафтогазовій сфері пропонує:

1. Схвалити проект постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП щодо сприяння розвитку виробництва біометану».

2. На виконання положень статті 15 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» оприлюднити Проект постанови на офіційному вебсайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua з метою одержання зауважень і пропозицій від інших органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб.

Заступник директора
Департаменту із регулювання
відносин у нафтогазовій сфері

Олександр КОСЯНЧУК

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП щодо сприяння розвитку виробництва біометану

Відповідно до статті 4 Закону України «Про ринок природного газу» та статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до деяких постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо сприяння розвитку виробництва біометану, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Костянтин УЩАПОВСЬКИЙ

МОЖЕ БУТИ УТОЧНЕНО

ПРОЄКТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг

№ _____

Зміни

до деяких постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо сприяння розвитку виробництва біометану

1. У Кодексі газотранспортної системи, затвердженому постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823:

1) у главі 1 розділу I:

пункт 3 після слів та знаку «газовидобувні підприємства,» доповнити словами та знаком «у тому числі виробників біометану,»;

у пункті 5:

після абзацу одинадцятого доповнити новим абзацом дванадцятим такого змісту:

«біометан – біогаз, що за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає вимогам нормативно-правових актів до природного газу для подачі до газотранспортної або газорозподільної системи;».

У зв'язку з цим абзаци дванадцятий – сто шістнадцятий вважати відповідно абзацами тринадцятим – сто сімнадцятим;

після абзацу дев'яносто другого доповнити новим абзацом дев'яносто третім такого змісту:

«реверсна компресорна станція – компресорна станція, яка є об'єктом газотранспортної системи, та використовується для передачі природного газу з газорозподільної системи до газотранспортної системи природного газу в обсягах, що не перевищують обсяги виробництва приєднаної до газорозподільної системи установки із виробництва біометану;».

У зв'язку з цим абзаци дев'ятого третьої – сто сімнадцятого вважати відповідно абзацами дев'ятого четвертого – сто вісімнадцятого;

2) у главі 2 розділу II:

у пункті 1:

підпункт 1 доповнити новим абзацом такого змісту:

«точки входу з газорозподільних систем (через мережі яких передається біометан за наявності реверсної компресорної станції);»;

у підпункті 2:

абзац другий викласти в такій редакції:

«точки входу з газорозподільних систем (місце надходження газу від газовидобувного підприємства, крім виробників біометану, у точці його підключення до газорозподільної системи, через яку, у тому числі, може передаватися газ іншого газовидобувного підприємства (крім виробників біометану) чи групи газовидобувних підприємств, крім виробників біометану);»;

після абзацу другого доповнити новим абзацом третім такого змісту:

«точки входу з газорозподільних систем (місце надходження газу від виробників біометану в точці його підключення до газорозподільної системи);».

У зв'язку з цим абзаци третьої – шостий вважати відповідно абзацами четвертого – сьомим;

пункт 5 доповнити новим абзацом такого змісту:

«Фізичні точки входу з газорозподільних систем (через мережі яких передається біометан за наявності реверсної компресорної станції) відносяться виключно до віртуальних точок входу з газорозподільних систем (місце надходження газу від виробників біометану в точці його підключення до газорозподільної системи).»;

3) у розділі III:

у главі 1:

підпункт 1 пункту 1 викласти в такій редакції:

«1) у точках входу – оператори суміжних систем, суміжні газовидобувні підприємства, які подають природний газ до газотранспортної системи в точці входу);»;

пункт 17 доповнити новим абзацом такого змісту:

«ФХП поданого природного газу в точках входу з газорозподільних систем (через мережі яких передається біометан за наявності реверсної

компресорної станції) повинні відповідати вимогам пункту 13 цієї глави, за винятком вимог щодо вмісту меркаптанової сірки.»;

пункт 9 глави 7 після слова «видобуток» доповнити знаками та словами «(виробництво)»;

4) у розділі VI:

у пункті 4 глави 1:

речення перше після слова «намір» доповнити словом «безпосередньо»;

доповнити новим абзацом такого змісту:

«Особливості приєднання установок з виробництва біометану для здійснення подачі біометану до газотранспортної системи через газорозподільну систему визначені главою 3 цього розділу.»;

доповнити новою главою такого змісту:

«3. Особливості приєднання установок з виробництва біометану для здійснення подачі біометану до газотранспортної системи через газорозподільну систему

1. Приєднання установок з виробництва біометану для здійснення подачі біометану до газотранспортної системи через газорозподільну систему здійснюється оператором газотранспортної системи за рахунок замовника послуг приєднання відповідно до вимог цього розділу з урахуванням особливостей, визначених цією главою.

2. Виробник біометану має право звернутися до оператора газотранспортної системи про приєднання установки з виробництва біометану (із будівництвом реверсної компресорної станції) для забезпечення можливості передачі надлишкових обсягів біометану від такої установки до газотранспортної системи через газорозподільну систему. Надання такої послуги приєднання здійснюється оператором газотранспортної системи за рахунок плати за приєднання.

3. Технічні умови на приєднання до газотранспортної системи надаються замовнику за наявності висновку оператора газорозподільної системи про технічну неможливість забезпечити принаймні в одну добу протягом календарного року приймання біометану до газорозподільної системи від установки з виробництва біометану в межах проєктної потужності такої установки, виходячи із обсягів споживання/перетоків та технічних обмежень газорозподільної системи.

4. Технічні умови повинні передбачати у тому числі, але не виключно: заходи з проєктування, будівництва та введення в експлуатацію реверсної компресорної станції;

облаштування комерційного вузла обліку (встановлення комерційного вузла обліку повинно здійснюватись до компремуючого/газовикористовуючого обладнання реверсної компресорної станції по ходу напрямку руху природного газу);

облаштування автоматичним потоковим приладом визначення ФХП природного газу у випадку обсягу передачі природного газу більше 6000 куб. м/год, а для обсягів передачі менше 6000 куб. м/год – облаштування місцями відбору проб для визначення ФХП;

підключення для приймання природного газу з газорозподільної системи здійснюється до газових мереж, які перебувають у власності (користуванні) оператора газотранспортної системи після вузла редукування на існуючій газорозподільній станції.

5. Проектування, будівництво, введення в експлуатацію та інші заходи, пов'язані з приєднанням установки з виробництва біометану, здійснюються відповідно до цього розділу.

6. Перед пуском газу власник газових мереж та об'єктів на них, які створені у ході приєднання та які не належать оператору газотранспортної системи, але підключені до його газотранспортної системи, зобов'язаний укласти із оператором газотранспортної системи один із договорів на користування газових мереж (господарського відання, користування чи експлуатації) або передати їх у власність.

7. За необхідності збільшення потужності компресорної станції (її реконструкції), що пов'язано з приєднанням нового замовника, такі заходи здійснюються за рахунок нового замовника.

8. Після завершення процедури приєднання об'єктів виробника біометану для подачі біометану до газотранспортної системи через газорозподільну систему оператор газотранспортної системи надає копію виданих технічних умов на таке приєднання оператору газорозподільних систем, підключених до відповідної реверсної компресорної станції, для розрахунку оператором газорозподільних систем величини вільної потужності для нових приєднань інших виробників біометану в певній точці/ділянці ГРМ.»;

5) абзац сімнадцятий пункту 3 глави 2 розділу VIII після слова «видобутку» доповнити знаками та словами «(виробництва)»;

6) у главі 1 розділу IX:

пункт 8 після слова «видобутку» доповнити знаками та словами «(виробництва)»;

пункт 9 викласти в такій редакції:

«9. Потужність віртуальної точки входу з газорозподільної системи (місце надходження газу від газовидобувного підприємства, крім виробників біометану) надається газовидобувному підприємству, що безпосередньо підключене до газорозподільної системи (крім виробників біометану) та газовидобувним підприємствам, що подають обсяги природного газу власного видобутку, через мережі газовидобувного підприємства, яке безпосередньо підключене до газорозподільних систем (крім виробників біометану).

Потужність віртуальної точки входу з газорозподільної системи (місце надходження газу від виробників біометану в точці його підключення до газорозподільної системи) надається виробникам біометану, підключеним до газорозподільної системи.

Потужність фізичної точки входу з газорозподільної системи (через мережі яких передається біометан за наявності реверсної компресорної станції) не розподіляється.»;

7) у розділі XI:

у главі 1:

речення друге пункту 4 після слова «видобутку» доповнити знаками та словами «(виробництва)»;

пункт 5 викласти в такій редакції:

«5. Подача природного газу газовидобувними підприємствами (крім виробників біометану) через підключення до газорозподільної системи забезпечується за умови подання номінації/реномінації на віртуальну точку входу з газорозподільної системи (місце надходження газу від газовидобувного підприємства, крім виробників біометану). На такій віртуальній точці входу з газорозподільної системи номінацію/реномінацію має право подати лише замовник послуг транспортування природного газу, що є газовидобувним підприємством (крім виробника біометану), на обсяги природного газу власного видобутку, що будуть подані через місце підключення до газорозподільної системи. При цьому якщо до/через газовидобувне підприємство, що безпосередньо підключене до газорозподільної системи, підключені інші газовидобувні підприємства, газовидобувне підприємство, що безпосередньо підключене до газорозподільної системи, одночасно з наданням оператору газотранспортної системи номінації/реномінації подає до оператора газорозподільної системи інформацію (за формою цього оператора) про планові обсяги подачі природного газу цими газовидобувними підприємствами (крім виробника біометану) через віртуальну точку входу з газорозподільної системи.

Подача природного газу виробниками біометану через підключення до газорозподільної системи забезпечується за умови подання номінації/реномінації на віртуальну точку входу з газорозподільних систем (місце надходження газу від виробників біометану в точці його підключення до газорозподільної системи). На такій віртуальній точці входу з газорозподільної системи номінацію/реномінацію має право подати лише замовник послуг

транспортування природного газу, який є виробником біометану, на обсяги природного газу власного виробництва, що будуть подані через місце підключення до газорозподільної системи.»;

абзац другий пункту 2 глави 5 після слова «видобутку» доповнити знаками та словами «(виробництва)»;

8) абзац перший пункту 5 глави 5 розділу XII після слова та знаку «підприємств)» доповнити словами та знаками «та точках входу з газорозподільних систем (місце надходження газу від виробників біометану в точці його підключення до газорозподільної системи)»;

9) у тексті Кодексу слово «біогаз» у всіх відмінках замінити відповідно словом «біометан» у відповідних відмінках.

2. У Кодексі газорозподільних систем, затвердженому постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1379/27824:

1) у пункті 4 глави 1 розділу I:

після абзацу другого доповнити новим абзацом третім такого змісту:

«біометан – біогаз, що за своїми фізико-хімічними характеристиками відповідає вимогам нормативно-правових актів до природного газу для подачі до газотранспортної або газорозподільної системи;».

У зв'язку з цим абзаци третій – дев'яносто перший вважати відповідно абзацами четвертим – дев'яносто другим;

після абзацу сімдесят четвертого доповнити новим абзацом сімдесят п'ятим такого змісту:

«реверсна компресорна станція – компресорна станція, яка є об'єктом газотранспортної системи, та використовується для передачі природного газу з газорозподільної системи до газотранспортної системи природного газу в обсягах, що не перевищують обсяги виробництва приєднаної до газорозподільної системи установки із виробництва біометану;».

У зв'язку з цим абзаци сімдесят п'ятий – дев'яносто другий вважати відповідно абзацами сімдесят шостим – дев'яносто третім;

2) у главі 1 розділу V:

речення друге пункту 2 викласти в такій редакції: «При цьому якщо у місці передачі із потужністю більше 6000 куб. м/год, таке місце передачі газу має бути обладнано приладами (зокрема хроматографом, потоковим густиноміром, вимірювачем точки роси), які на безперервній основі забезпечують контроль фізико-хімічних показників газу, з можливістю дистанційного їх контролю, передачі даних та припинення подачі неякісного

газу до ГРМ. В іншому випадку місця передачі облаштовуються місцями відбору проб для визначення ФХП.»;

пункт 3 доповнити новим абзацом такого змісту:

«За зверненням суб'єкта господарювання, що здійснює або має намір здійснювати виробництво біометану, Оператор ГРМ зобов'язаний протягом десяти робочих днів надати висновок про технічну неможливість забезпечити принаймні в одну добу протягом календарного року приймання біометану до газорозподільної системи від установки з виробництва біометану в межах проєктної потужності такої установки виходячи із обсягів споживання/перетоків та технічних обмежень газорозподільної системи. Одночасно Оператор ГРМ надає замовнику варіанти можливих технічних рішень з реконструкції діючої ГРМ для забезпечення приєднання необхідної потужності установки із виробництва біометану та/або необхідності звернення до Оператора ГТС з метою будівництва/реконструкції об'єктів ГТС. Такі висновки надаються на безоплатній основі.»;

3) пункт 2 глави 1 розділу VII доповнити новим абзацом такого змісту:

«При розрахунку вільної потужності для забезпечення нових приєднань виробників біометану Оператор ГРМ також враховує потужність реверсної компресорної станції, яка замовлена технічними умовами на приєднання виробників біометану до такої реверсної компресорної станції.»;

4) у тексті Кодексу слово «біогаз» у всіх відмінках замінити відповідно словом «біометан» у відповідних відмінках, скорочення «ВБГ» замінити відповідно скороченням «ВБМ».

3. Розділ VI Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, затвердженої постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг 30 вересня 2015 року № 2517, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1388/27833, доповнити новим пунктом такого змісту:

«16. У випадку створення можливості здійснювати транспортування природного газу через певну точку входу та/або виходу та за умови відсутності встановленого у регуляторному періоді тарифу на послуги транспортування природного газу для такої точки входу та/або виходу або створення нового типу точок входу та/або виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) НКРЕКП за зверненням ліцензіата може встановити тарифи на послуги транспортування природного газу для таких точок без уточнення/коригування діючих тарифів на послуги транспортування природного газу.

У такому випадку НКРЕКП встановлює тариф на послуги транспортування природного газу:

1) для точки входу на міждержавному з'єднанні – на рівні діючого тарифу на послуги транспортування природного газу для точки входу в газотранспортну систему із відповідної країни (у випадку наявності декількох точок входу в газотранспортну систему із відповідної країни – на рівні найбільшого значення);

2) для точки виходу на міждержавному з'єднанні – на рівні діючого тарифу на послуги транспортування природного газу для точки виходу з газотранспортної системи до відповідної країни (у випадку наявності декількох точок виходу з газотранспортної системи до відповідної країни - на рівні найбільшого значення);

3) для інших точок входу та виходу – на рівні діючого тарифу на послуги транспортування природного газу для відповідних типів точок/однорідних груп точок входу/виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и).

Дохід, отриманий від надання права користування потужністю у точках, для яких встановлено тариф на послуги транспортування природного газу відповідно до положень цього пункту, відноситься на регуляторний рахунок.».

Заступник директора
Департаменту із регулювання
відносин у нафтогазовій сфері

Олександр КОСЯНЧУК